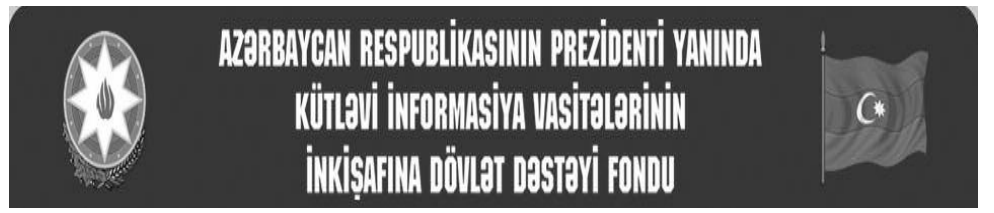

Mədəniyyətimiz

Layihənin istiqaməti: Azərbaycanın dövlətçilik tarixinin, milli adət-ənənələrinin, elm və mədəniyyətinin təbliği

№ 08 (1376) 14 yanvar - 16 yanvar 2017-ci il

Əslində onun familyası Hacıyev idi. Qax rayonunun Zərnə kəndində anadan olmuşdu. 23 yaşına qədər teatr dram dərnəklərində maraqla iştirak etmişdi. İsmayıl orta boylu, şux və əzəmətli addımlarla yeriyən, adını və məniyyətini uca tutan və qiymətləndirən bir oğlan idi. Dostları ilə mübahisə etməyi sevərdi. Həmişə də inandırıcı, gur səsi ilə rəqiblərini susdura bilirdi. Dağıstanlı ləqəbini ona özünün dediyi kimi müəllimi Əbdürrəhim bəy Haqverdiyev vermişdi. Sənət yolunda axtarışları onu İrəvana, Tiflisə, Dağıstana qədər aparıb çıxarmış, bir çox yadda qalan obraz-

isə tamamilə seçilirdi.

İ.Dağıstanlı səhnədə ilk dəfə C.Cabbarlının "Solğun çiçəklər" dramında Bəhram rolunda görmüşəm. Bəhram Dağıstanlının ifasında çılğın, emosional, daxilən faciəli səviyyəyə qalxan bir cavan kimi xatirimdədi.

İ.Dağıstanlının tamaşaçıları heyran edən, yaddaşlarında böyük təəssüratla qalan obrazlarından biri də Lope De Veqanın "Sevilya ulduzu" dramında Kral obrazı idi. Bu çılğın, balaca boy, hər cümləsində barıt kimi partlayan Kral hökmdar olmaqla yanaşı, həm də qadın düşkünü idi. O, müharibədə qalib gəlib, tənənə ilə Sevilyadan keçəndə ey-

şə hazırlamağı tapşırıdılar. İ.Əfəndiyevin "Qəribə oğlan" komediyasını. Biz əsəri müzikli janrında həll etməyi qərara aldığımız. Bəstəkar Emin Sabit oğlu rəqslər və ona yaxın mahnı yazdı. Tamaşa üzərində böyük sevinclə işləyirdik. Tamaşaya baxış günü yazıçıları, şairlərlə yanaşı mədəniyyət naziri Z.Bağırov da gəlmişdi. Müzakirə başlananda hörmətli rejissorumuz Ə.Şərifov, onun ardınca İ.Dağıstanlı tamaşanı bərk tənqid etdilər. Dağıstanlı qəzəblə söylədi ki, bura Musiqili Komediya teatri deyil, ona görə tamaşada mahnılar, rəqslər heç yerinə düşmür və əsərin keyfiyyətini aşağı salır. Bir neçə yazıçı və

tamaşaçıları olan salonda nümayiş etdirildi.

Mən böyük sənətkar, Azərbaycan teatr səhnəsində görkəmli, yadda qalan obrazlar yaradan İsmayıl Dağıstanlının tamaşamızı barədə dediyi qeydləri heç də qınamıram.

Prezident obrazı tamaşaçıların ən çox sevdirdiyi obrazlardan idi.

1980-ci illərdən sonra Dağıstanlı teatrda işləyə-işləyə o vaxtkı rektor Aslan Aslanov tərəfindən səhnə danışığından dərslər demək üçün Azər-

"Biz doğma ölkəmizin, Vətənimizin mədəni irsinin qorunması, təbliği üçün və daha da mütəşəkkil qaydada təqdim edilməsi üçün səylərimizi göstərəcəyik. Azərbaycan dövləti bundan sonra da mədəniyyət ocaqlarının inkişafına, onların bərpasına, qorunmasına və təbliğinə böyük maliyyə, siyasi və inzibati dəstəyini verəcək və mən ümid etmək istəyirəm ki, bu ənənə yaşayacaqdır".

İlham Əliyev.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

DAĞISTANLI İSMAYIL

(Anadan olmasının 110 illiyi)

lar yaratmağa müvəffəq olmuşdur. 1938-ci ildən Akademik Dram teatrının truppasına daxil olan İsmayıl 40 il işlədiyi günlər ərzində Azərbaycan respublikasının əməkdar, xalq və nəhayət SSRİ xalq artisti fəxri adına qədər yüksək mükafatlara layiq görülmüşdür.

Aktyorluq sənətinə gələn şəxsin ən birinci istedadı, ikinci taleyi, üçüncü dözümlü olmalıdır. Sənət aləmində bəxti gətirən İ.Dağıstanlı həm də Stalin mükafatı laureatı və Azərbaycan Dövlət mükafatı adına da layiq görülmüşdü.

İsmayılın görüşən, onunla birgə işləyən onda həmişə ağayana bir məğrurluq görürdü. Sanki taleyi ona ən böyük şəxslərin obrazlarını oynamaq bəxtini vermişdir.

1952-ci ildən 64-cü ilə qədər onunla işlədiyim teatrda İsmayılın müxtəlif xarakterlərə malik obrazlarının necə məharətlə oynadığını şahidi olmuşam. Mən Azərbaycan teatrında rəhbər bolşevik rollarını Lenini, Kirovu və N.Nərimanovu onun kimi kamil, bitkin oynayan başqa ifaçı görməmişəm. Lenin rolunda o, emosional danışa-danışa ilk dəfə səhnəyə daxil olanda bütün tamaşaçılar ayağa qalxırdı. C.Məcnunbəyovun "İliç buxtası" pyesində isə onun yaratdığı Kirov obrazı teatrın Moskva qastrollarında böyük rəğbətə qarşılandı. M.İbrahimovun "Közəran ocaqlar" əsərindəki Nərimanov obrazı

vanların birində gözəl Esterel-yanı görür və nəyin bahasına olur olsun onu ələ keçirməyə çalışır. Dağıstanlı böyük məharətlə hökmdarla əxlaqsız bir adamın birliyi öz ifasında nümayiş etdirə bilirdi.

Dağıstanlı başqa rollarında da tamamilə dəyişməyi, yeni obraza girməyi ustalılıqla bacarırdı. Elə o illərdə rejissor Ələsgər Şərifov A.Çexovun "Vanya dayı" əsərini tamaşaya hazırladı. Dağıstanlı kənd həkimi Astrovun rolunu oynayırdı. Həkim Vanya dayı gile qonaq gəlmiş qohumunun arvadı Yelenaya aşıq olur. Gərgin, amansız dialoqlar nəticəsində Astrovun əxlaqsız hərəkətləri hamıya məlum olur və həkim, qohumları tərk etməli olur. Astrov Dağıstanlının ifasında ziyalı təsiri bağışlayırdı. Lakin etiraz onu o qədər çaşdırmışdır ki, sonda tamamilə biabır olmağa qədər gətirib çıxartdı.

İ.Dağıstanlı teatrın Partiya təşkilatının katibi idi. Vəzifəsi ilə əlaqədar tez-tez teatrın və rəhbərliyin işinə müdaxilə edirdi. Onda daxilən rejissorluq iddiası da var idi. Mən 1972-ci ildə N.Dumbadzenin "Darıxma, anal!" əsərini tamaşaya qoyanda Dağıstanlı məşqlərin gedişi ilə çox maraqlanırdı. Tamaşa böyük müvəffəqiyyətlə gedəndən sonra möhtərəm Heydər Əliyevin xeyir-duasını alandan sonra mənə teatrda ikinci bir tama-

şair Dağıstanlının bu sözüne etiraz etdilər. Mən söz aldım və böyük hörmətlə üzümü Dağıstanlıya tərəf tutaraq dedim: -İsmayıl müəllim, siz bu teatrda böyük aktyor, həm də vəzifə sahibisiniz. Biz səhnədə məşq edəndə siz dəfələrlə teatrın lojalarında görünürdünüz, hətta biz məşq edə-edə zaldan keçib, səhnəyə çıxıb gedirdiniz. Əgər sizin üreyiniz teatr üçün yanırdısa, mən cavan rejissorun düzgün yolla getmədiyini görürdünüz-sə, neyçin bizə məsləhətlər vermirdiniz.

Mənim bu sözlərimdən sonra mübahisə qızıqdı. Leyla Bədirbəyli, Dağıstanlının da, Gəraybəylinin də çıxışını tənqid etdi və tamaşanı tərifi edirdi. Müzakirəyə yekun vuran nazir Z.Bağırov tamaşanın yeni, maraqlı və janra uyğun həllindən ətraflı söhbət açdı və tamaşa 500 dəfəyə yaxın dolu

Onların adət etdikləri oyun tərzini, tamaşanın tərtibatı, musiqisi əlbəttə keçmişlərə nisbətən xeyli fərqlənirdi.

İ.Dağıstanlı həm Möhsün Sənani, həm Abbas Mirzə Şərifzadə, həm bir çox aktyorlarımız barədə monoqrafiyayla yazmışdır. Savadlı aktyorlara və rejissorlara xüsusi hörməti vardı. Bir dəfə mən böyük rus rejissoru A.D.Popovun "Tamaşanın bədii bütövlüyü" kitabını Azərbaycan dilinə tərcümə elədim. İşin necə alınması barədə rəyi isə İ.Dağıstanlıdan almaq istədim. Tərcüməni ona verdim və kiçik bir zamandan sonra o, yüksək fikirlə tərcüməni bəyəndiyini və çapa verməyi məsləhət gördü.

Mənim İ.Dağıstanlının gənclik çağlarında işlədiyi aktyor dostları ilə çox yaxın münasibətlərim var idi. Həm M.Mərdanov, həm M.Davudova İ.Dağıstanlının Ostrovskinin "Günahsız müqəssirlər" əsərində Neznamov rolunu necə təsirli oynadığından danışardılar.

Teatrda görkəmli rolları ilə yanaşı Dağıstanlı "Səbuhi", "Qara daşlar", "Kölgələr sürünür" filmlərində də çəkilməmişdir və bu rollar indi də öz tərəvətini itirməmişdir. Elə o illərdə Dağıstanlının H.Mehdinin "Cavanşir" faciəsində yaratdığı Bəhram şah obrazını, F.Şillərin "Məkr və məhəbbət" faciəsindəki yaratdığı

baycan Dövlət İncəsənət institutuna dəvət edildi. Lakin o, teatrdan tamamilə ayrılmadı. Həm səhnə yaradıcılığı ilə məşğul olurdu, həm də tələbələrə səhnə danışığında dərslər deyirdi.

Dağıstanlı İsmayılın hökumət və rəhbərlik yanında böyük hörməti var idi. O, teatrın və aktyorların işi ilə əlaqədar hansı idarəyə gedirsə getsin əliboş qayıtmırdı. Akademik milli teatrın 100 illik bayramında ulu öndər keçmiş Kirov parkında böyük bir restoranda tənənəli ziyafət təşkil elədi. O vaxt artıq kimə fəxri adlar veriləcəyi məlum idi. Ziyafətin şən yerində İ.Dağıstanlı ayağa qalxdı və Heydər Əliyevdən teatrın artisti Sadiq Hüseynova da ad verilməsini xahiş etdi.

Səhəri Ali Sovetin qərarı çıxan bütün qəzetlərdə Sadiq Hüseynovun da adı var idi.

Həm xeyirxah, həm inadkar, həm sənətkar, həm də gözəl şəxsiyyət olan, teatr ürəkdən sevən Dağıstanlı İsmayıl bu gün də onu tanıyan, görən tamaşaçılar həmişə hörmətlə yad edirlər.

AĞAKİŞİ KAZIMOV,
xalq artisti, professor

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ
PREZİDENTİ YANINDA KÜTLƏVİ
İNFORMASIYA VASİTƏLƏRİNİN İNKİŞAFINA
DÖVLƏT DƏSTƏYİ FONDUNUN
MALİYYƏ YARDIMI İLƏ

ƏDALƏT •

14 yanvar 2017-ci il